

resik őket. A csehszlovákiai nyelv-
velők szerint ennél még súlyosabb hi-
ba az, amikor a magyarországi termi-
nológiát mellőzve egyesek új, néha tel-
jesen egyéni szakkifejezéseket alkotnak.

A könyv utolsó fejezete ezt a címet
viseli: Számvetés és irányvétel. A kö-
tetet összeállító és több írás szerzője-
ként szereplő Jakab István összegzi
benne az elmúlt három évtized cseh-
szlovákiai nyelv-művelésének eredmé-
nyeit, jelenlegi helyzetét és legfonto-
sabb feladatait. A feladatok között el-
ső helyen áll a csehszlovákiai magya-
rok nyelvi műveltségének az emelése.
Nyelvhasználatában a szlovákiai ma-
gyarság két szinten aktív: a legalsón,
vagyis a családias és a falusi közigaz-
gatási szinten, meg a legfelsőn: a szép-
irodalom és a publicisztika szintjén.
A közélet nyelve a szlovák, a művel-

tebb rétegek nyelvhasználata pedig
általában erősen nyelvjárási. (A fenti
megállapítások Deme Lászlótól valók)
A könyv fejletlensége a szépirodalom
és a sajtó nyelvében is tükröződik, és
olyan nyelvváltozatok jönnek létre,
amelyek a magyar köznyelvtől szókín-
csükben, szóhasználatukban, esetleg ki-
sebb mértékben mondatszerkesztési sa-
játosságaikban is különböznek. „Kép-
zeljük el — írja Deme László már emlí-
tett könyvében —, hogy száz év múlva
... esetleg Petőfit és Veres Pétert nem-
zeti magyar nyelvről három nemzetisé-
gi magyarra kell lefordítani.” Ennek a
folyamatnak a megállításán munkálko-
dik a csehszlovákiai magyar nyelv-mű-
velő gárda. Szívből kívánjuk, hogy tö-
rekvéseik eredménnyel járjanak.

Posgay Ildikó

DOKUMENTUMOK A MAGYAR MEZŐGAZDASÁG TÖRTÉNETÉBŐL, 1945—1948

(Kossuth Könyvkiadó, 1977. 900 old.)

A címben szereplő könyv a Kossuth
Kiadó *Források a magyar népi demok-
rácia történetéhez* című sorozatának II.
kötete. A forráskiadvány 449 dokumen-
tumot tartalmaz. A válogatás hű képet
igyekszik adni mezőgazdaságunk fel-
szabadulás utáni helyzetéről. A kötet-
ben közölt iratok elsősorban jelenté-
sek, mégpedig a megyei gazdasági fel-
ügyelőségek összefoglaló éves beszámó-
lói.

A háború utáni rendkívüli helyzet és
a földreform következtében alapvetően
megváltozott mezőgazdaságunk szerke-
zete és ez új feladatok elé állította az
agrárpolitikát. A dokumentumok töme-
ge arról tanúskodik, hogy az illetéke-
sek a nehéz helyzetben is igyekeztek
megoldást találni. A jelentések általán-
ban valóságosan, néhol meglepő őszin-
teséggel és meghökkentő tényekkel vá-
zolják a súlyos állapotokat. Ugyanakkor
a különböző jellegű politikai irányza-
tok is tükröződnek ezekben a doku-
mentumokban, így például a földhöz
juttatottak iránti bizalmatlanság, a
„politikamentes” termelés hangoztatá-
sa, a FÉKOSZ szervezetek helytelen
értékelése.

A kötet 12 fejezetből áll, s egy-egy

fejezet a mezőgazdaság különböző ter-
ületeinek megfelelő témaköröket tar-
talmaz, mint pl. szántóföldi növényter-
melés, gépesítés, rét-lelegelőzöldkódás,
birtokpolitika, munkaügy stb. A kötet
így jól kezelhető kézikönyv a különfé-
le témák művelői számára. A helytö-
néneti kutatáshoz is hasznosan felhasz-
nálható, ezt a Helységnevmutató meg is
könnyíti. Az időrendi sorrendbe szedett
jogszabálymutató az 1894—1948-ig ér-
vényben levő, illetve megjelent mező-
gazdasági törvényeket és rendeleteket
sorolja fel.

Az összeállítást Káposztás István
végezte. A dokumentumokból igen he-
lyesen elhagyta az érdektelen része-
ket és azokat lábjegyzetben közölte. De
még így is sok egysíkú, sablonra hű-
zött jelentés ismétlődik, ami akkor is
feleslegesen növeli a terjedelmet — il-
letve foglalja el a helyet —, ha föld-
rajzilag más területről való és némi-
leg más adatokat tartalmaz. Gyakran
azonban azonos településről küldött,
csaknem azonos szövegű dokumentu-
mok ismétlik egymást.

Az ismertetett kötet mindazonáltal
rendkívül értékes és érdekes összeállít-
ás nemcsak a hivatásos kutatók, ha-
nem a helytörténeti gyűjtők részére is.
Olyan levéltári anyagokat tartalmaz és
tesz mindenki számára hozzáférhetővé,
amelyek nyomtatásban még sehol nem
jelentek meg.

Dr. Szegő Lajos